

RÈN LUYỆN VÀ PHÁT TRIỂN KỸ NĂNG TỰ HỌC CHO SINH VIÊN TRONG DẠY HỌC MÔN ĐƯỜNG LỐI CÁCH MẠNG CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC HỒNG ĐỨC

Nguyễn Thị Lan Anh - Trường Đại học Hồng Đức

Ngày nhận bài: 22/03/2018; ngày sửa chữa: 07/05/2018; ngày duyệt đăng: 08/05/2018.

Abstract: The quality of teaching depends on many factors such as the content of curriculum, teaching methods of the lecturers and the self-study ability of the students. Of which, self-study plays an important role in improving the quality of learning. Also, in teaching module “Revolutionary guidelines of Vietnamese Communist Party”, self-learning helps learners master the basic contents of the Party's guidelines and policies, foster belief in the Party's leadership and sense of civic responsibility for great task of the country. Moreover, self-study ability helps students apply their knowledge in reality as well as link theory with reality. To promote the positive of students in self-study process, the effort of both teachers and students and also the university is needed.

Keywords: The revolutionary guidelines, Party, self-study, positive, students.

1. Mở đầu

Tự học giữ vai trò rất quan trọng, là nhân tố trực tiếp nâng cao chất lượng học tập của sinh viên (SV). Tự học góp phần nâng cao hoạt động trí tuệ của SV trong việc tiếp thu và hiểu tri thức mới, rèn luyện cho SV có cách độc lập suy nghĩ, giải quyết các vấn đề khó khăn trong quá trình học, thúc đẩy lòng ham học, ham hiểu biết, vươn tới đỉnh cao của khoa học, sống có hoài bão, có ước mơ. Tự học còn giúp người học có thể chủ động học tập suốt đời. Tự học giúp con người thích ứng với mọi biến cố của sự phát triển KT-XH. Bằng con đường tự học, mỗi cá nhân sẽ không cảm thấy bị lạc hậu so với thời cuộc, thích ứng và bắt nhịp nhanh với những tình huống mà cuộc sống hiện đại mang đến, kể cả những thách thức to lớn từ môi trường nghề nghiệp.

Tự học môn *Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam* không chỉ giúp người học nắm vững nội dung cơ bản đường lối, chủ trương của Đảng, bồi dưỡng niềm tin vào sự lãnh đạo của Đảng, ý thức trách nhiệm công dân trước những nhiệm vụ trọng đại của đất nước mà còn giúp họ vận dụng kiến thức đã học để giải quyết những vấn đề thực tiễn đặt ra, gắn lý luận với thực tiễn. Tuy nhiên, để nâng cao hiệu quả và phát huy tính tích cực của SV trong quá trình tự học, cần có sự nỗ lực của cả người dạy lẫn người học và cả phía nhà trường.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng hoạt động tự học môn “Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam” của sinh viên Trường Đại học Hồng Đức

2.1.1. Môn *Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam* được giảng dạy và học tập tại Trường Đại học Hồng

Đức gồm 3 tín chỉ, trong đó giờ tự học được quy định là 135 tiết. Trong quá trình giảng dạy, chúng tôi nhận thấy: nhiều SV có ý thức nghiêm túc chuẩn bị nội dung tự học theo yêu cầu của đề cương chi tiết học phần ngay từ những tuần học đầu tiên. Tuy nhiên, một số SV chưa dành nhiều thời gian cho tự học, chưa xây dựng và rèn luyện kỹ năng quản lý thời gian cho việc tự học của bản thân; đa số SV chỉ dành thời gian tự học khi chuẩn bị thi. Một bộ phận SV chưa thực sự có ý thức trong học tập, không chuẩn bị bài theo yêu cầu. Một số khác có chuẩn bị nhưng sơ sài, mang tính đối phó như: chép lại bài của bạn, chép nguyên lại giáo trình mà không hiểu gì về nội dung. Rất ít SV có câu hỏi thắc mắc về những vấn đề chưa hiểu rõ, hoặc những vấn đề quan tâm.

Với cách học như trên, SV sẽ gặp khó khăn trong việc nắm vững kiến thức và hệ thống kiến thức, từ đó chất lượng học tập không cao.

2.1.2. Một số nguyên nhân dẫn đến tình trạng trên

2.1.2.1. Đa số SV chưa đề ra được mục tiêu phân đầu cho bản thân, chưa xác định được hoạt động quan trọng cần đầu tư nhiều thời gian để thực hiện. Vì vậy, họ chưa biết cách lập kế hoạch cho những hoạt động của mình. Một số SV đã đề ra được kế hoạch hoạt động nhưng thiếu quyết tâm và nghiêm túc trong quá trình thực hiện. Họ nhận thức được việc quản lý thời gian của mình là không hợp lý nhưng lại không quyết tâm thay đổi những thói quen không tốt đã tiêu tốn khá nhiều thời gian của họ.

SV chưa xác định đúng giá trị nghề nghiệp của mình, vì vậy chưa có động cơ học tập đúng đắn. Một số SV quan niệm môn *Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam* không phải là môn chuyên ngành, không cần thiết cho nghề nghiệp sau này nên chỉ cần học để đủ điểm, thậm

chỉ phải học lại, thi lại nhiều lần là bình thường. Bản thân SV chưa chủ động, chưa thể hiện tính độc lập trong học tập và nghiên cứu. Nhiều SV còn thờ ơ trước các sự kiện chính trị - xã hội trọng đại của đất nước; vốn sống, sự hiểu biết về truyền thống lịch sử, văn hóa dân tộc còn hạn chế.

2.1.2.2. Chương trình môn học theo yêu cầu của Bộ GD-ĐT ở một số chương còn nặng về lý luận, chưa bám sát thực tiễn cách mạng của đất nước. Nhiều chương của giáo trình kết cấu chưa hợp lý, thiếu tính logic, thậm chí sơ sài; việc xác định mốc sự kiện không thống nhất. Cụ thể như từ phần “Đảng lãnh đạo cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân lên cách mạng xã hội chủ nghĩa” không có phần chuyển tiếp; thời kì trước đổi mới được xác định từ năm 1945 trong Chương “Hệ thống chính trị”, từ năm 1943 trong Chương “Đường lối văn hóa”; chương “Đường lối đối ngoại” quá dài, thiếu sự khái quát... Điều này gây khó khăn cho nhận thức của người học.

2.1.2.3. Về phía giảng viên (GV), do áp lực của khối lượng công việc rất lớn trong một khoảng thời gian hạn chế (50 phút cho một tiết giảng) nên thường chú trọng đến việc truyền thụ kiến thức mà ít quan tâm đến rèn luyện kỹ năng toàn diện, trong đó có kỹ năng tự học cho SV. Do đó, việc hướng dẫn SV cách học, tự học còn ít. Một số GV ít sử dụng công nghệ trong giảng dạy cũng làm giảm tính hấp dẫn của môn học. Việc kiểm tra, đánh giá phân tự học của SV chưa thật sát sao. GV chưa thực sự nghiêm khắc trong xử lý SV vi phạm trong việc không chuẩn bị phân tự học.

Thực trạng trên đặt ra yêu cầu phải rèn luyện và nâng cao kỹ năng tự học của SV nhằm nâng cao chất lượng dạy và học môn *Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam*.

2.2. Một số biện pháp nâng cao kỹ năng tự học của sinh viên Trường Đại học Hồng Đức trong hoạt động tự học môn “Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam”

2.2.1. Đối với giảng viên:

- Hướng dẫn phương pháp tự học cho SV. Mỗi môn học, mỗi đối tượng đều có những đặc thù riêng. Tâm lý chung với đối tượng SV khối Tự nhiên, Kỹ thuật thường ngại các môn khoa học xã hội có nhiều chữ (một phần do không thuộc sở trường, một phần quỹ thời gian ngày càng eo hẹp, việc học các học phần này thường chiếm nhiều thời gian). Vì vậy, GV nên dạy phương pháp tự học cho SV ở các khối Khoa học tự nhiên, Kỹ thuật bằng những yêu cầu cụ thể rõ ràng như thực hành bài tập, vẽ sơ đồ...

Đối với SV khối Xã hội nhân văn thường thuận lợi hơn nhưng lại chủ quan, ít đầu tư cho việc nghiên cứu thì GV cần động viên, khuyến khích cách học sáng tạo để đạt hiệu quả. Từ thực tế giảng dạy nhiều năm, chúng tôi thấy có thể áp dụng trong quá trình dạy tự học môn *Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam* cho SV. Đó là:

+ *Hướng dẫn cách lập kế hoạch học tập.* Trên cơ sở đề cương chi tiết học phần, vào đầu học phần, GV cần

hướng dẫn SV lập kế hoạch học tập; quán triệt để SV hiểu rõ: mọi kế hoạch phải được xây dựng trên những mục tiêu cụ thể và phân đầu thực hiện được. Việc sử dụng và tận dụng tốt quỹ thời gian cũng cần được đặt ra để không phải bị động trước khối lượng các môn học.

+ *Hướng dẫn cách nghe giảng và ghi chép theo tinh thần tự học.* Nghe giảng và ghi chép là những kỹ năng mà ai cũng phải sử dụng trong quá trình học tập. GV cần truyền đạt cho SV những nguyên tắc chính của hoạt động nghe - ghi chép. Môn Đường lối có dung lượng kiến thức lớn, lại đòi hỏi tính chính xác cao. Việc vừa chú ý theo dõi để tri nhận thông tin vừa mong muốn ghi chép thật đầy đủ khiến đôi lúc trở thành một thách thức lớn đối với SV. Các em thường mang lối học thụ động, thậm chí nhiều SV chỉ chờ GV đọc mới có thể ghi chép được nội dung bài học. Thực tế đó đòi hỏi người học phải tập trung tư tưởng cao độ để có khả năng lĩnh hội vấn đề một cách khoa học nhất. Phải rèn luyện để có khả năng huy động vốn từ, sử dụng tốc độ ghi chép nhanh bằng các hình thức viết tắt, gạch chân, tóm lược bằng sơ đồ hình vẽ những ý chính, các luận điểm quan trọng mà GV nhấn mạnh.

+ *Hướng dẫn cách học bài.* Hướng dẫn cách phân tích, tổng hợp, học vận dụng tri thức vào từng tình huống thực tiễn, nhận xét đánh giá, so sánh đối chiếu các kiến thức, giúp SV rèn luyện tư duy logic, tư duy trừu tượng, tư duy sáng tạo để tìm ra những hướng tiếp cận mới các vấn đề khoa học.

Việc đưa ra các vấn đề gắn với thực tiễn đời sống xã hội là ưu thế của môn *Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam*. GV cần có những câu hỏi sau mỗi bài, mục và yêu cầu SV trả lời. Thông qua đó người dạy cũng có thể nắm được mức độ nhận thức của SV để có sự bổ sung điều chỉnh hợp lý, kịp thời, đảm bảo chất lượng giờ giảng luôn được cải thiện theo hướng tích cực.

+ *Hướng dẫn cách nghiên cứu.* Trước hết là dạy cách xác định đề tài, chủ đề nghiên cứu sao cho phù hợp với sở trường năng lực của mình và yêu cầu của chuyên ngành đào tạo. Tiếp đến là dạy cách lựa chọn và tập hợp, phân loại thông tin và cách xử lý thông tin. Tài liệu sẽ lấy từ nguồn nào, giới hạn, phạm vi bao nhiêu, cách viện dẫn những thông tin ra sao cho chính xác, trích dẫn những vấn đề điển hình nào cho có tính thuyết phục... là những vấn đề cần được GV hướng dẫn kỹ lưỡng chu đáo, tránh nhiều loạn thông tin. Cần hình thành và rèn luyện cho các em sớm có được kỹ năng ấy.

Cụ thể như khi giảng bài *Đường lối văn hóa*, GV không chỉ cung cấp cho SV chủ trương của Đảng về xây dựng nền văn hóa mà còn phải hướng SV vào việc nghiên cứu các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc, sức mạnh tiềm ẩn của các giá trị văn hóa tinh thần đó trong xu thế hội nhập quốc tế hiện nay. Cũng không nhất thiết phải là vấn đề to lớn, đôi khi chỉ là một vấn đề thiết thực mà SV

quan tâm sẽ thúc đẩy họ tích cực, hào hứng nghiên cứu. Chẳng hạn, với chủ đề *Gìn giữ một nét văn hóa Việt Nam trong giai đoạn hiện nay*, SV sẽ có nhiều lựa chọn (nét văn hóa Việt Nam trong ẩm thực, lễ hội, ngôn ngữ, trang phục...) làm phong phú kiến thức về văn hóa nước nhà.

- *Đổi mới quy trình chuẩn bị và đổi mới bài giảng.* Đổi mới quy trình chuẩn bị và thực hành giảng dạy để SV có khả năng tự học trên lớp và sau lên lớp có chất lượng cao là giải pháp quan trọng, là tiền đề để nâng cao chất lượng tự học của SV. Sự truyền cảm, mạch lạc trong lời giảng của GV cũng là điều cần thiết thu hút sự chú ý của người học. Tất cả những công việc này muốn thực hiện tốt phải có sự phối hợp nhịp nhàng ăn ý của cả thầy và trò. Trong đó thầy đóng vai trò chủ đạo trong việc hướng dẫn tổ chức còn trò với tư cách là chủ thể tích cực chủ động sáng tạo cả trong lĩnh hội tri thức lẫn rèn luyện kỹ năng và bộc lộ quan điểm, thái độ.

- *Thực hiện nghiêm quy chế thi, kiểm tra đánh giá kết quả.* GV cần thực hiện nghiêm quy chế thi, kiểm tra, đánh giá kết quả. SV tự học những gì thi thi, kiểm tra theo nội dung ấy. Nội dung và phương pháp thi, kiểm tra cần yêu cầu SV phải huy động và vận dụng tổng hợp tri thức, liên hệ thực tiễn buộc họ nghiên cứu, học tập sâu sắc, tích cực hơn. GV cũng nên kiểm tra đột xuất vở tự học, nghiêm khắc với những SV không chuẩn bị bài trước khi đến lớp.

Ví dụ, với bài "*Chủ trương giải quyết các vấn đề xã hội*", GV có thể ra đề kiểm tra: Ở địa phương anh (chị), chủ trương chính sách xã hội được thực hiện như thế nào? Bản thân anh (chị) được thụ hưởng gì từ những chủ trương, chính sách đó? Với câu hỏi trên, yêu cầu SV không chỉ nắm vững chủ trương đường lối của Đảng mà phải biết liên hệ với thực tiễn địa phương, biết bản thân đã được nhận những gì từ chủ trương chính sách đó.

2.2.2. Đối với nhà trường

Hợp lý hóa các hoạt động tổ chức quản lý, rèn luyện, tăng thời gian tự học cho SV. Thường xuyên rút kinh nghiệm về tổ chức giờ tự học cho cố vấn học tập và chấp hành giờ tự học của SV. Cố vấn học tập cần làm tốt khâu tổ chức, hướng dẫn nội dung, phương pháp phù hợp, phổ biến kinh nghiệm, chú trọng xây dựng những tập thể SV vững mạnh để tạo điều kiện thuận lợi cho việc học tập nhằm thực hiện có hiệu quả giờ tự học.

2.2.3. Đối với sinh viên

Chất lượng tự học của SV là kết quả của nhiều yếu tố, trong đó sự nỗ lực của người học đóng vai trò quan trọng và quyết định. Trước hết, mỗi SV phải xây dựng cho mình thái độ và động cơ học tập đúng đắn, xác định đúng mục đích, ý nghĩa của việc tự học. Trên cơ sở hướng dẫn của GV, SV cần xây dựng và thực hiện kế hoạch tự học tối ưu, duy trì thường xuyên, đồng thời phải có phương pháp học tập phù hợp với đặc điểm của môn *Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam*.

SV phải chủ động nghiên cứu tài liệu, giáo trình trước khi lên lớp, nắm chắc mục tiêu, yêu cầu, nội dung của bài học. Phải có phương pháp nghiên cứu tài liệu, giáo trình, cần kết hợp tài liệu ghi chép trên lớp với tài liệu tham khảo để tự so sánh, bổ sung, tổng hợp rút ra kết luận theo hiểu biết riêng của mình.

SV cần phải rèn luyện một cách tích cực các kỹ năng như kỹ năng lập kế hoạch tự học; kỹ năng tự học có hệ thống kết hợp đi sâu tự học những nội dung quan trọng, những kiến thức then chốt; kỹ năng tự nêu vấn đề trong tự học; kỹ năng khái quát hóa, sơ đồ hóa nội dung bài học sau khi tự học; kỹ năng lập dàn ý, đề cương trong quá trình đọc sách, tài liệu, giáo trình để giải quyết các nhiệm vụ học tập; kỹ năng kết hợp nghiên cứu nội dung lý luận với liên hệ tình hình thực tiễn, nghe giảng kết hợp ghi chép trên cơ sở tư duy, phát hiện cái mới, cái cốt lõi và tìm ra được những thắc mắc để đề nghị GV giải đáp.

3. Kết luận

Để đảm bảo chất lượng dạy học cần phải đảm bảo nhiều yếu tố: nội dung chương trình, phương pháp giảng dạy của GV và tự học của SV. Phát huy tính tích cực của SV trong hoạt động tự học môn *Đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam* tại Trường Đại học Hồng Đức nhằm góp phần nâng cao chất lượng dạy và học, thực hiện mục tiêu giáo dục của Nhà trường trong giai đoạn mới.

Tài liệu tham khảo

- [1] Đảng Cộng sản Việt Nam (1995). *Nghị quyết về một số định hướng lớn trong công tác tư tưởng hiện nay*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [2] Đảng Cộng sản Việt Nam (2011). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [3] Hồ Chí Minh (2000). *Toàn tập*, tập 5. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [4] Bộ GD-ĐT (2009). *Giáo trình đường lối Cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [5] Cao Xuân Hạo (2001). *Bàn về chuyên tự học*. Tạp chí Kiến thức ngày nay, số 936, tr 15-18.
- [6] Nguyễn Thị Diễm Hằng (2017). *Một số phương pháp hướng dẫn sinh viên tự học các môn lý luận chính trị có hiệu quả*. Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt kì II tháng 10, tr 256-259.
- [7] Hoàng Thu Phương (2018). *Một số biện pháp phát triển năng lực tự học cho sinh viên trong dạy học môn "Nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin"*. Tạp chí Giáo dục, số 421, tr 50-53.